

Gairės dėl kariuomenės nesinaudojimo mokyklomis ir universitetais ginkluotų susirėmimų metu

Ginkluotų konfliktų dalyviai raginami nesinaudoti mokyklų ir universitetų patalpomis vykdant karinius veiksmus. Suprantama, kad tam tikros pasinaudojimo patalpomis formos neprieštarauja ginkluoto konflikto įstatymams, tačiau visos tokio konflikto šalys turėtų stengtis netrikdyti mokinių saugumo ir ugdymo bei vadovautis toliau pateiktais patarimais kaip atsakingos praktikos gairėmis:

1 gairė Karinės ginkluoto konflikto šalių pajėgos, vykdydamos karinius veiksmus, neturėtų naudotis veikiančiomis mokyklomis ir universitetais.

(a) Ši taisyklė taikoma ir laikinai po darbo, savaitgaliais ir švenčių bei atostogų metu nedirbančioms mokykloms ir universitetams.

(b) Ginkluoto konflikto dalyviai neturėtų naudoti jėgos nei paskatinimo priemonių tam, kad mokymo įstaigų vadovybė evakuotų mokyklą bei universitetus ir juose būtų galima atlikti karinius veiksmus.

2 gairė Karinės ginkluoto konflikto šalių pajėgos neturėtų savo kariniams veiksmams naudoti dėl ginkluoto konflikto keliamo pavojaus apleistų arba evakuotų mokyklų bei universitetų, išskyrus tokiomis aplinkybėmis, kai nėra kito tinkamo sprendimo; tokiu atveju mokyklų bei universitetų patalpomis reikėtų naudotis tik tol, kol atsiras kitas būdas užsitikrinti panašų karinį pranašumą. Kiti pastatai turėtų būti svarstomi kaip geresnės alternatyvos; jų naudojimui turėtų būti suteikiamas pirmumas vietoje mokyklų ir universitetų, net jei jie nėra tokioje patogioje vietoje arba jų išdėstymas nėra toks patogus, išskyrus tuos atvejus, kai tokie kiti pastatai yra saugomi tarptautinės humanitarinės teisės (pvz., ligoninės). Taip pat nereikia pamiršti, kad ginkluoto konflikto dalyviai visais atvejais turi imtis įmanomų priemonių civiliams apsaugoti.

(a) Bet koks naudojimas apleistomis arba evakuotomis mokyklomis arba universitetais neturėtų trukti ilgiau, nei būtina.

(b) Karinius veiksmus vykdančių ginkluoto konflikto šalių karinių pajėgų naudojamos apleistos ar evakuotos mokyklos arba universitetai turėtų likti prieinami, kad švietimo institucijos galėtų kuo greičiau šias įstaigas atidaryti po to, kai iš jų pasišalina ginkluotosios pajėgos, jei tik tai nesukeltų grėsmės mokinių ir mokytojų saugumui.

(c) Karinėms pajėgoms pasišalinus, bet kokie militarizmo arba įtvirtinimų pėdsakai ir žymės turėtų būti sunaikinti, dedant visas pastangas atstatyti institucijų infrastruktūrai padarytą žalą. Visų pirma iš teritorijos turėtų būti pašalinti visi ginklai, amunicija ir nesprogusi artilerija ar karo liekanos.

3 gairė Niekada nereikėtų sunaikinti mokyklų ir universitetų tam, kad ginkluoto konflikto priešininkai negalėtų jomis naudotis ateityje. Mokyklos ir universitetai – nepriklausomai nuo to, ar jie veikia, yra uždaryti nakčiai ar atostogų metu, yra evakuoti ar apleisti – yra įprasti civiliniai objektai.

4 gairė Nors karinės ginkluoto konflikto šalių pajėgos, vykdydamos karinius veiksmus mokyklose arba universitetuose, pagal aplinkybes gali paversti šias institucijas kariniu objektu, kuris gali būti užpultas, prieš vykdant tokį užpuolimą ginkluoto konflikto šalys turėtų apsvarstyti visas kitas galimybes, įskaitant, nebent aplinkybės to neleidžia, išankstinį priešininkų įspėjimą apie ketinimą pulti, jei šios patalpos nebus apleistos.

(a) Prieš užpuolant bet kurią kariniu objektu virtusią mokyklą, ginkluoto konflikto dalyviai turėtų apsvarstyti faktą, kad vaikai yra verti ypatingos pagarbos ir apsaugos. Kitas svarbus dalykas, kurį reikia

apsvarstyti, yra galimas ilgalaikis neigiamas poveikis, kai apgadinus arba sunaikinus mokyklą bendruomenė nebetenka prieigos prie švietimo.

(b) Jei viena karinių ginkluoto konflikto pajėgų šalis naudojami mokykla arba universitetu karinių veiksmų vykdymui, o jų priešininkai šias patalpas užima, tai neturėtų pasitarnauti kaip pasiteisinimas tolesniam tokių patalpų naudojimui kariniams tikslams. Visi militarizmo arba įtvirtinimų pėdsakai ir žymės turėtų būti sunaikinti kaip galima greičiau, o patalpos sugrąžintos civilinėms institucijoms, kad galima būtų jas panaudoti švietimo tikslais.

5 gairė Karinėms ginkluoto konflikto šalių pajėgoms neturėtų būti pavedama rūpintis mokyklų ir universitetų saugumu, išskyrus tuos atvejus, kai kitos esminio saugumo užtikrinimo priemonės negalimos. Jei įmanoma, mokyklų ir universitetų saugumą turėtų užtikrinti tinkamai apmokyti civiliai darbuotojai. Jei būtina, reiktų apsvarstyti ir vaikų, studentų bei darbuotojų evakuaciją į saugesnę vietą.

(a) Jei karinės pajėgos atlieka su mokyklomis ir universitetais susijusias saugumo užduotis, reikėtų, jei įmanoma, vengti jų buvimo pastatuose arba teritorijose, kad nebūtų sukompromituotas civilinis tokių institucijų statusas bei sutrikdyta mokymosi aplinka.

6 gairė Visos ginkluoto konflikto šalys, jei įmanoma, turėtų atitinkamai įtraukti šias gaires į, pvz., savo doktriną, karinius vadovus, veikimo taisykles, veikimo įsakymus ir kitas platinamas priemones tam, kad būtų skatinama tinkama praktika pavaldumo grandinėse. Ginkluoto konflikto šalys turėtų pačios nustatyti tinkamiausią tam metodą.